

TAIKYTINOS TEISĖS NUSTATYMO ASPEKTAI AUTORIŲ TEISIŲ
PAŽEIDIMŲ BYLOSE

Ramūnas Birštonas *

*Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Civilinės ir komercinės teisės katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Elektroninis paštas birstonas@mruni.eu
Telefonas 271 4587*

Pateikta 2008 m. sausio 15 d., parengta spausdinti 2008 m. vasario 25 d.

Santrauka. Straipsnio tikslas yra nustatyti, kurios valstybės teisė turėtų būti taikoma autorių teisių pažeidimo atvejais, kai byloje yra tarptautinis (užsienio) elementas.

Siekiant iškelto tikslo analizuojamos tarptautinės sutartys, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktai, užsienio valstybių ir Lietuvos teismų sprendimai, teisės teoretikų darbai.

Pirmoje straipsnio dalyje analizuojamos Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo nuostatos, nustatančios sąlygas, kurias turi atitikti asmenys, siekiantys autorių teisės apsaugos Lietuvoje. Antroje darbo dalyje nagrinėjami Lietuvai aktualūs tarptautinės privatinės teisės šaltiniai, jose įtvirtintos ir autorių teisių pažeidimo atveju taikytinos kolinės normos, taip pat apžvelgiama teismų praktika.

Straipsnyje taikomi istorinis, lyginamasis ir sisteminis tyrimo metodai.

Pagrindinės sąvokos: autorių teisės, taikytina teisė, Berno konvencija.

IVADAS

Ginčai dėl autorių teisių¹ pažeidimo² ir taikytinos teisės nustatymo klausimai yra tarpusavyje glaudžiai susiję. Tai lengvai paaiškinama.

Pirma, autorių teisės objektas yra nematerialus, taigi neturintis jokios apibrėžtos geografinės padėties. Tai reiškia, kad jis gali būti naudojamas daugelyje vietų ir daugelio asmenų vienu metu. Naudojant kūrinis peržengiamos nacionalinės sienos, todėl natūralu, kad kyla daug ginčų dėl autorių teisių, turinčių tarptautinį (užsienio) elementą. Šią aplinkybę patvirtina Lietuvos teismų praktika: maždaug pusė 1998–2007 metais Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išspręstų bylų turėjo tarptautinį (užsienio) elementą. Dažniausiai ieškovas buvo užsienio

valstybėje įsteigtas ir veikiantis juridinis asmuo³. O kai ginčas turi tarptautinį (užsienio) elementą, kyla klausimas, kurios valstybės teisė turi būti taikoma ginčui spręsti.

Antra, vienas pamatinių autorių teisės principų yra teritorialumo principas, reiškiantis, kad nėra vienos tarptautiniu mastu egzistuojančios autorių teisės, bet kiekviena valstybė neatsižvelgdama į kitas valstybes pripažįsta (arba nepripažįsta) egzistuojant autorių teises ir jų apimtį [1, p. 63–66].

Trečia – ir tai yra logiška teritorialumo principo pasekmė – skirtingų valstybių teisinis reglamentavimas skiriasi, ir kartais gana smarkiai. Nors dedama daug pastangų suvienodinti autorių teisę tarptautiniu ir regioniniu lygiu, išlieka gana dideli skirtumai. Pavyzdžiui, kai kurios valstybės skirtingai kvalifikuoja teises – JAV fonogramos saugomos kaip autorių teisių objektas, tuo tarpu Lietuvoje, kaip ir kitose kontinentinės tradicijos valstybėse, tai yra gretutinių teisių objektas. Jungtinės Karalystės autorių teisei būdingas baigtinis autorių tei-

* Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Civilinės ir komercinės teisės katedros lektorius.

¹ Šiame straipsnyje autorių teisių sąvoka apima ir gretutines bei duomenų bazių gamintojų (*sui generis*) teises, nebent iš konteksto būtų aišku, kad kalbama tik apie autorių teises siaurąja prasme.

² Straipsnyje apsiribojama tik taikytinos teisės nustatymu įvykusių autorių teisių kaip absoliučių teisių pažeidimui ir nenagrinėjami atvejai, kai tarp ginčo šalių yra susiklostę sutartiniai santykiai.

³ Pvz., vien tik bylų, kuriose ieškovas buvo pagal JAV įstatymus veikianti *Microsoft* korporacija, buvo 11.

sių objektų sąrašas, ir ginčo objektas, pretenduojantis į apsaugą, turi atitikti vieną iš įstatyme nurodytų kūrinių kategorijų, tuo tarpu kontinentinės teisės valstybėms būdingas tik pavyzdinis sąrašas. Kanadoje autorių turtinės teisės saugomos 50 metų po autoriaus mirties, tuo tarpu Europos Sąjungos valstybėse – 70 metų, o JAV kai kurių kūrinių apsaugos terminas gali būti 120 metų skaičiuojant nuo kūrinio sukūrimo. Turbūt nėra dviejų valstybių, kuriose būtų vienodas autorių teisių apribojimų sąrašas, ir tai pasakytina netgi apie Europos Sąjungos valstybes, nepaisant, kad šiam klausimui suvienodinti buvo skirta Direktyva dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo [2]. O autorių teisių subjektų ir autorinių sutarčių klausimai tarptautiniu ir regioniniu lygiu buvo reglamentuoti itin fragmentiškai ir skirtingų valstybių nacionalinėje teisėje sprendžiami iš esmės skirtingai. Netgi Europos Sąjungos valstybių narių autorių teisė toli gražu nėra visiškai suvienodinta. Tokiomis aplinkybėmis taikytinos teisės parinkimas gali tiesiogiai turėti įtakos ginčo baigčiai.

Taigi, vien ta aplinkybė, kad Lietuvos Respublika yra 1886 metų Berno konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos [3] (toliau – Berno konvencija) ir kitų konvencijų, skirtų autorių ir gretutinėms teisėms, dalyvė, jokiū būdu nereiškia, kad taikytinos teisės nustatymo klausimai nagrinėjant Lietuvoje ginčą dėl autorių teisių pažeidimo nebėra aktualūs. Keista, bet lietuviškoje doktrinoje galima surasti priešingų teiginių [4, p. 279], be to, ir teismų praktika neretai išvengia taikytinos teisės klausimo. Tačiau tai ydingas požiūris. Gerai žinoma, kad Berno konvencija veikia nacionalinio režimo principu, reiškančiu, kad valstybės išlaiko savo teisinį reglamentavimą su visomis skirtybėmis, o kitų konvencijos valstybių narių autoriams suteikiama tokia pat apsauga kaip ir saviems autoriams (su tam tikromis išimtimis). Šis principas nepasikeitė ir vėlesnėse autorių ir gretutinių teisių konvencijose. Todėl Berno ir kitose konvencijose tik garantuojama užsieniečių autorių teisių apsauga, o taikytinos teisės klausimas yra savarankiškas ir sprendtinis kiekvienu konkrečiu atveju.

Atitinkamai šiame straipsnyje keliamas tikslas nustatyti, kokios kolizinės normos ir kokiems su autorių teisių pažeidimu susijusiems klausimams turėtų būti taikomos.

Užsienyje šis klausimas sulaukė didelio dėmesio: išleista keletas monografijų, kuriose nagrinėjama intelektinės nuosavybės arba autorių ar tarptautinės privatinės teisės klausimai [5; 6; 7] bei nemažai mokslinių straipsnių. Tuo tarpu Lietuvos mokslinėje literatūroje taikytinos teisės nustatymo klausimas pažeidus autorių teises aptartas gana fragmentiškai [4; 8]. Be to, šiame straipsnyje pirmą kartą aptariama Lietuvos ratifikuotų dvišalių tarptautinių sutarčių bei naujai priimto Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutaritinėms prievolėms taikytinos teisės vaidmuo, taip pat pirmą kartą apibendrinama Lietuvos teismų praktika.

1. AUTORIŲ TEISINĖS APSAUGOS SĄLYGOS

Prieš pradėdant kalbėti apie taikytinos teisės nustatymą reikia trumpai aptarti vieną klausimą, kuris yra integrali autorių teisių pažeidimo bylų, kuriose yra užsienio elementas, dalis, tačiau neduoda atsakymo, kurios valstybės teisė bus taikoma. Turimas galvoje Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo [9] (toliau – ATGTĮ) 3 straipsnis „Įstatymo taikymo sritis“, kuris, kaip rodo jo pavadinimas, yra skirtas nustatyti įstatymo taikymo sritį, tiksliau kalbant, ATGTĮ suteikiamos apsaugos sąlygas⁴.

Minėtame straipsnyje yra išvardytos kategorijos asmenų – autorių, gretutinių teisių ir *sui generis* teisių subjektų, kurie gali pretenduoti gauti teisinę apsaugą Lietuvos Respublikoje; kartu jis reiškia, kad nurodytų kriterijų neatitinkantiems asmenims Lietuvos Respublikoje atitinkamų teisių apsauga nenumatyta. ATGTĮ 3 straipsnis nėra atsitiktinis Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjo sprendimas, bet sena ir visuotinai pripažįstama autorių teisių taisyklė.

Pirmieji nacionaliniai autorių teisių įstatymai apsaugą suteikdavo tik tos valstybės piliečiams arba tik toje valstybėje paskelbtų kūrinių autoriams [11, p. 22–26]. Ši aplinkybė paskatino pradėti sudarinėti dvišales tarptautines sutartis, o 1886 metais buvo pasirašyta ir Berno konvencija. Visos šios sutartys rėmėsi formalaus abipusiškumo principu: A valstybėje apsauga suteikiama B valstybės autoriams tik tada, jei B valstybė saugo A valstybės autorius. Šis formalus abipusiškumo principas buvo ir išlieka pamatiniu tarptautinės ir nacionalinės autorių teisės principu [12, p. 145–147].

Vadovaujantis šiuo principu⁵ Lietuvoje autoriaus teisės suteikiamos tik Lietuvos Respublikos piliečiams, nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantiems fiziniams asmenims, juridiniams asmenims, turintiems buveinę Lietuvos Respublikoje, bei kitiems ATGTĮ 3 straipsnyje specialiai nurodytiems asmenims. Viena iš tokių specialiai nurodytų asmenų kategorijų yra įvardyta ATGTĮ 3 straipsnio 3 dalyje – tai autoriai ir kiti teisių subjektai, kurių teisės Lietuvos Respublikoje ginamos pagal Lietuvos Respublikos ratifikuotas tarptautines sutartis bei kitus teisės aktus, privalomus Lietuvai pagal jos tarptautinius įsipareigojimus. Pagrindinės šių tarptautinių sutarčių yra jau minėta Berno konvencija, 1961 metų Tarptautinė Romos konvencija dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančiųjų organizacijų apsaugos [13], 1971 metų Konvencija dėl fonogramų

⁴ A. Vileita mano, kad šis straipsnis nustato ATGTĮ taikymą asmenims [10, p. 25]. Iš esmės pritariant šiai pozicijai atkreiptinas dėmesys, kad ATGTĮ apsauga turi būti suteikiama ne tik tiesiogiai aptariamame straipsnyje nurodytiems asmenims – pirminiams autorių, gretutinių ir *sui generis* teisių subjektams, bet ir turtinių teisių perėmėjams. Tokia išvada logiškai išplaukia iš fakto, kad turtinės teisės yra laisvai perleidžiamos. Pastebėtina, kad Lietuvos teismai niekuomet ir nekvėstavo turtinių teisių perėmėjų teisės į perleistų teisių apsaugą. Taip pat pasakytina, kad Berno konvencijos 2 straipsnio 6 dalis nurodo, jog apsauga suteikiama ne tik autoriams, bet ir jų teisių perėmėjams.

⁵ ATGTĮ 3 straipsnis yra Berno konvencijos 3–4 straipsnių, nustatančių konvencijos taikymo sritį, nacionalinės apsaugos analogas.

gamintojų apsaugos nuo neteisėto jų fonogramų kopijavimo [14], 1994 metų Sutartis dėl intelektualinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS sutartis) [15].

Todėl prieš pradėdant nagrinėti, ar reikalavimas dėl autorių teisių pažeidimo pagrįstas, pirmiausia reikia nustatyti, ar reikalavimą reiškiantis subjektas atitinka ATGTĮ 3 straipsnio kriterijus⁶. Jei minėtų ATGTĮ taikymo sąlygų kūrinys neatitinka, ieškinys atmetinas nebesigilinant į kitus ieškinių pagrindimo klausimus.

Tačiau, kaip minėta, Lietuvos teismai sprendami bylas dėl autorių teisių pažeidimo, kuriose ieškovas yra užsienio fizinis arba juridinis asmuo, aptartą klausimą ignoruoja. Tik netiesiogiai ši taisyklė buvo pripažinta 1998 metų byloje *UAB Gėja prieš Valstybinę leidybos centrą* [16]. Teismas pažymėjo, jog Berno konvencija Lietuvoje ratifikuota tik 1996 m. gegužės 28 d., todėl kyla klausimas dėl užsienio autorių teisių apsaugos, kol konvencija nebuvo ratifikuota⁷. O štai beveik tuo pat metu išspręstoje byloje *Rupinas ir Ko. prieš „Lietuvos rytą“* [17] teismas apsiribojo nurodydamas, jog Lietuvos Respublika yra ratifikavusi Berno konvenciją, kurios 5 straipsnis numato nacionalinio režimo principą. Teismas nebaigė argumentuoti ir nesiaiškino klausimo, ar teisės į ginčo kūrinių (tai buvo fotografo Andre Pohlmanno fononuotrauka) apskritai turi būti saugomos pagal Berno konvenciją.

Yra dvi priežastys, dėl kurių aptariamas klausimas praranda dalį praktinės svarbos. Pirma, Berno konvencijos dalyvėmis 2007 metų pabaigoje buvo 163 valstybės, o Pasaulio Prekybos Organizacijos (kartu ir TRIPS sutarties) – 151 valstybė. Taigi tikimybė, kad ginčo kūrinių autorius ar gretutinių teisių subjektas bus ne iš valstybės, kurios asmenims Lietuva yra įsipareigojusi suteikti teisinę apsaugą, nėra didelė.

Tačiau apsaugos taikymo sritis išlieka principinis klausimas, pavyzdžiui, *sui generis* teisių srityje, nes jos turi būti suteikiamos tik nedaugeliui asmenų, kurių sąrašą nustato Direktyvos dėl duomenų bazių teisinės apsaugos [18] 11 straipsnis: duomenų bazių gamintojams, kurie yra Bendrijos valstybės narės piliečiai ar turi joje nuolatinę gyvenamąją vietą, bei įmonėms ir įstaigoms, įkurtoms pagal valstybių narių įstatymus ir turinčioms savo registruotą buveinę, centrinę administraciją arba pagrindinę verslo vietą Bendrijos teritorijoje. Kiti asmenys *sui generis* teises Bendrijos valstybėse narėse gali įgyti tik remdamiesi specialiais susitarimais.

Antra, viename iš savo nutarimų aptariamąjį apsaugos ribojimo klausimą paminėjo Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas [19]. Konstitucinis Teismas išsakydamas savo nuomonę dėl pareiškėjo argumento, jog ginčo fonogramoms neturi būti taikoma apsauga, nes tariamo pažeidimo padarymo metu Lietuva nebuvo ratifikavusi Romos konvencijos, pabrėžė, jog „autorių teisių gynimas įtvirtintas Konstitucijos 23 straipsnyje ir 42 straipsnio 3 dalyje, todėl net jei atitinkama tarptauti-

nė sutartis ir nėra ratifikuota, Konstitucijoje įtvirtinta nuosavybės teisių apsauga ir gynimas turi būti įgyvendinama“.

Konstitucinio Teismo argumentai labai lakoniški, tačiau, kaip galima suprasti, išreiškia Konstitucinio Teismo poziciją, jog iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 ir 42 straipsnių kylanti autorių teisių apsauga turi būti taikoma neatsižvelgiant, ar Lietuvos Respublikos sudarytos tarptautinės sutartys tokios apsaugos reikalauja, ar ne. Taigi autorių ir gretutinių teisių apsauga turi būti užtikrinta visiems asmenims, taip pat ir visiems užsieniečiams, nepaisant, ar jie atitinka Lietuvos Respublikos ratifikuotose autorių ir gretutinių teisių sutartyse nurodytus kriterijus, ar ne.

Tačiau yra rimtas pagrindas manyti, jog Konstitucinis Teismas buvo pernelyg „dosnus“ ir kiek paviršutiniškas. Autorių teisės nėra tapačios materialiai nuosavybei ir be valstybės įsikišimo priimant specialų įstatymą neatsiranda. Todėl neginčijant, kad nuosavybė ir autoriaus materialiniai ir dvasiniai interesai Lietuvos Respublikoje turi būti saugomi, dar reikia nustatyti, **kas** Lietuvos Respublikoje yra laikytina nuosavybe. Tai ir nustato ATGTĮ normos, taip pat ir ATGTĮ 3 straipsnis.

Kartu pabrėžtina, kad ATGTĮ 3 straipsnio konstitucingumas iki šiol nebuvo kvestionuotas, todėl teismai ir kiti subjektai turi juo vadovautis.

Be to, užsienio kūrėjų diskriminacija yra numatyta kai kuriuose Europos Sąjungos teisės aktuose, kurie sukuria Lietuvai privalomus įpareigojimus. Galima nurodyti du tokių normų pavyzdžius. Pirma, jau minėtas Direktyvos dėl duomenų bazių teisinės apsaugos 11 straipsnis. Antra, 2001 m. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl originalaus meno kūrinių perpardavimo teisės autoriaus naudai [20] 7 straipsnio 1 dalies nuostata, kuri perkelta į ATGTĮ 17 straipsnio 7 dalį, numatanti, jog perpardavimo teisė ne Europos Bendrijų valstybių narių autoriams taikoma tik tada, jei šios valstybės įstatymai numato perpardavimo teisę Lietuvos ir kitų Europos Bendrijos narių autoriams. Pabrėžtina, kad abiem atvejais direktyvos numato ne galimybę valstybėms narėms, o imperatyviai nustato, jog trečiųjų valstybių – ne Europos Sąjungos valstybių narių – piliečiai ir įmonės nėra saugomi. Taigi Lietuva nėra laisva nuspręsti šių nuostatų netaikyti.

Apibendrinant pasakytina, kad ATGTĮ 3 straipsnis yra skirtas riboti autorių teisių taikymą tam tikrų valstybių autoriams ar kitiems teisių turėtojams ir nėra kolizinė norma.

2. TAIKYTINOS TEISĖS NUSTATYMAS

Svarstant klausimą, ar buvo autorių teisių pažeidimas, būtina įvertinti keletą aspektų: ar ginčo objektas apskritai gali būti pripažintas saugomu autorių teisių objektu, kokios yra autorių teisės į ginčo objektą ir kokie šių teisių apribojimai, ar nėra pasibaigę apsaugos terminai, ar apsaugos reikalaujantis asmuo yra teisių į ginčo objektą turėtojas. Problema ta, kad bent kai kurie šių klausimų yra potencialiai savarankiški, tai yra jiems spręsti gali būti taikomos skirtingos kolizinės normos.

⁶ Be abejo, net jei ieškovas atitinka ATGTĮ 3 straipsnio kriterijus, jis dar turi įrodyti ir kitą dalyką – jog jis yra ginčo teisių subjektas.

⁷ Kaip matyti, šioje byloje buvo svarstomas ne asmenų tinkamumo, bet Berno konvencijos taikymo laike aspektas.

Tikėtina, kad vienus iš minėtųjų aspektų reglamentuos vienos valstybės, o kitus – kitos valstybės teisė.

Kolizinių normų paiešką reikia pradėti nuo Lietuvos Respublikos ratifikuotų daugiašalių ir dvišalių sutarčių bei Europos Sąjungos teisės aktų, turinčių pirmenybę prieš nacionalinius civilinius įstatymus.

2.1. Tarptautinės daugiašalės sutartys

Pradėti reikia nuo Berno konvencijos, kaip seniausios ir neabejotinai svarbiausios tarptautinės sutarties, skirtos autorių teisėms. Aiškiai taikytinos teisės klausimai šioje konvencijoje nesvarstomi⁸, tačiau galima išskirti kelias Berno konvencijos nuostatų interpretacijas.

1. Berno konvencijoje yra įtvirtinta *lex originis* taisyklė, tai yra ginčo santykiui turi būti taikoma kūrinio kilmės valstybės teisė. Tik labai nedaugelis tyrinėtojų mano, kad Berno konvencijoje yra įtvirtinta *lex originis* taisyklė, nepalaiko šios idėjos ir teismų praktika [7, p. 119]. Kelią tokiai interpretacijai užkerta pati Berno konvencija. Jos 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kūrinys turi būti saugomas neatsižvelgiant, ar jis saugomas kilmės valstybėje, be to, *lex originis* taikymas prieštarautų nacionalinio režimo principui, t. y. kad užsienio ir vietiniai autoriai turi būti saugomi vienodai (Berno konvencijos 5 straipsnio 1 dalis). Reikia pabrėžti, kad neteisinga laikyti kolizinėmis normomis Berno konvencijos nuostatas, nurodantis į „kilmės valstybę“, pvz., 2 straipsnio 7 dalį arba 7 straipsnio 8 dalį. Šios normos tik įtvirtina tam tikras išimtis iš nacionalinio režimo principo, kai apsaugos lygiui įtakos turi papildomos aplinkybės, kurios nustatomos remiantis kūrinio kilmės valstybės įstatymais. Reikia pažymėti, kad *lex originis* dažnai laikoma kolizine norma, kuria remiantis turi būti nustatytas pirminis teisių turėtojas (žr. toliau). Tačiau ši taisyklė paprastai nėra kildinama iš Berno konvencijos.

2. Berno konvencija įtvirtina *lex fori*, tai yra teismo vietos valstybės teisės principą [21, p. 38]. Ši interpretacija remiasi pažodiniu Berno konvencijos 5 straipsnio 2 dalies suvokimu⁹. Nepaisant to, *lex fori* poziciją gina taip pat nedaug autorių [7, p. 103]¹⁰. Taip pat nėra ir aiškios teismų praktikos, kuri palaikytų šią interpretaciją. Priežastis yra labai paprasta. Nors daugeliu atvejų ieškinys paduodamas toje valstybėje, kurioje buvo padarytas autorių teisių pažeidimas, galimas atvejis, kad bus kreiptasi į kitos valstybės teismą¹¹. Tokį ieškovo pasirinkimą gali lemti atsakovo gyvenamoji vieta, atsakovo

turto buvimo vieta ir kitos priežastys. Tokiu atveju vadovaujantis *lex fori* būtų taikoma teisė valstybės, kuri turi mažai ką bendra su ginčo santykiu. Maža to, tokios taisyklės taikymas galėtų sukelti aiškiai neteisingą rezultatą, nes tai, kas laikoma pažeidimu teismo vietos valstybėje, gali nebūti pažeidimu ten, kur veiksmas atliktas (pvz., jau yra pasibaigę turtinių teisių apsaugos terminai arba yra specialus autorių teisių apribojimas). Iš kūrinių naudotojų būtų reikalaujama įvertinti, kad jų veiksmas yra teisėtas ne tik valstybės, kurioje jie veikia, teisės požiūriu, bet ir valstybių, kurios gali turėti potencialaus ginčop jurisdikciją, požiūriu. Toks reikalavimas negali būti laikomas teisingu.

3. Atsižvelgiant į anksčiau išsakytus argumentus prieš *lex originis* ir *lex fori* neturi stebinti, kad vyrauja nuomonė, jog Berno konvencija įtvirtina *lex loci protectionis*, t. y. teisės tos valstybės, kurioje prašoma apsaugos, principą [6, p. 467; 7, p. 105; 22]. Ši nuostata taip pat remiasi Berno konvencijos 5 straipsnio 2 dalimi, tačiau sutariama, kad ją reikia suprasti ne kaip „šalies, kurioje tokios apsaugos reikalaujama“, bet kaip „šalies, dėl kurios reikalaujama apsaugos, įstatymai“ [22]. *Lex protectionis* principas reiškia, kad turi būti taikoma teisė tos valstybės, kurioje kūrinys naudojamas, o kalbant apie pažeidimą – kur atlikti autoriaus teisės pažeidžiantys veiksmas. Šios sampratos gana vieningai laikomasi ir teismų praktikoje¹².

Tiesa, nuomonės išsiskiria, kuriems klausimams ši kolizinė norma turi būti taikoma. Iš Berno konvencijos formuluotės „apsaugos ir teisinės gynybos būdus“ galima suprasti, kad turima omenyje teisių apimtis ir teisių gynyba, tačiau neminama autorių teisės egzistavimo ir pirminio subjekto klausimo. Pavyzdžiui, Vokietijos teismų praktikoje nuosekliai laikomasi nuostatos, kad taikant *lex protectionis* nustatomi visi su autorių teisių pažeidimu susiję klausimai [23]. Kitokios pozicijos laikomasi, pvz., JAV [24] – manoma, kad taikant *lex protectionis* yra nustatoma autorių teisių apimtis ir pažeidimas, tačiau pirminio autorių teisių subjekto (o kai kurių autorių nuomone, ir autorių teisių egzistavimo) klausimas turi būti svarstomas taikant *lex originis* taisyklę¹³.

4. Galiausiai yra teigiančių, kad Berno konvencijos 5 straipsnio 2 dalis apskritai nėra kolizinė norma, o tik įtvirtina nacionalinio režimo principą [7, p. 67–70], ir kad autorių teisių pažeidimų kolizinių normų nenustato ir joks kitas Berno konvencijos straipsnis.

Vėlesnės tarptautinės daugiašalės autorių teisių ir gretutinių teisių sutartys yra dar lakoniškesnės ir jokių

⁸ Tačiau yra nemažai Berno konvencijos nuostatų, pvz., 2 straipsnio 7 dalis, 5 straipsnio 2 dalis, 6bis straipsnio 2 ir 3 dalys ir kt., kurios kartais laikomos kolizinėmis normomis.

⁹ „Dėl to, nepaisant šios Konvencijos nuostatų, apsaugos ir teisinės gynybos būdus, kuriais autoriams leidžiama saugoti savo teises, reguliuoja tik tos šalies, kurioje tokios apsaugos reikalaujama, įstatymai.“

¹⁰ Atkreiptinas dėmesys, kad kai kurie autoriai, kurie pritarė *lex fori*, turėjo galvoje ne autorių teisių įstatymus, bet atitinkamos valstybės tarptautinės privatinės teisės normas. Taigi nuoroda į *lex fori* iš tiesų nereiškė jokios kolizinės normos nurodymo, o nukreipė šio klausimo sprendimo paiešką į nacionalinę teisę.

¹¹ Kaip pavyzdį galima nurodyti Jungtinės Karalystės tesimų nagrinėtą *Pearce v Ove Arup Partnership* bylą, kurioje buvo svarstomas autorių teisių pažeidimo, padaryto Olandijoje, klausimas.

¹² Tai kad sutariama dėl *lex protectionis*, anaipol nereiškia, kad ji nesukelia problemų, ypač kai pažeidimas yra padaromas daugelyje vietų. Tačiau išsamus pažeidimo vietos nustatymo klausimo nagrinėjimas yra atskiro tyrimo tema.

¹³ Pirminio autorių teisių subjekto nustatymas vadovaujantis *lex originis*, o ne *lex protectionis* yra pagrįstas praktiniais sumetimais. Taikant *lex protectionis* reikia pripažinti, kad remiantis skirtingų valstybių, kuriose kūrinys naudojamas, teise pirminiu autorių teisių subjektu gali būti pripažįstami skirtingi asmenys. Tai nepadedą pasiekti teisinio apibrėžtumo ir kenkia autorių teisių apyvartai. *Lex originis* taikymas pasižymi teigiama savybe, jog yra tik viena valstybė, kurios teisė bus taikoma, ir vienas apibrėžtas pirminis autorių teisių subjektas.

normų, kurias būtų galima laikyti kolizinėmis, nenustato.

2.2. Tarptautinės dvišalės sutartys

Reikia atkreipti dėmesį, kad Lietuva yra sudariusi nemažai dvišalių tarptautinių sutarčių dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose, kuriomis taip pat gali būti remiamasi nustatant taikytiną teisę autorių teisių pažeidimo bylose. Nė vienoje Lietuvos Respublikos šiuo metu sudarytoje dvišalėje tarptautinėje sutartyje autorių teisių ar intelektinės nuosavybės teisių santykiams taikytinos teisės klausimai tiesiogiai nėra svarstomi. Tačiau reikia turėti galvoje, kad autorių teisių pažeidimas yra deliktas, sukuriantis prievolinį santykį dėl žalos atlyginimo. O šiems teisiniams santykiams taikytina teisė reglamentuojama daugelyje šiuo metu galiojančių dvišalių sutarčių. Minėtose tarptautinėse sutartyse įtvirtinta norma, jog prievolės atlyginti žalą nustatomos pagal įstatymus Susitariančiosios Šalies, kurios teritorijoje įvyko veiksmas arba kitokia aplinkybė, tapusi pagrindu reikalauti atlyginti žalą [25].

Kai kuriose dvišalėse tarptautinėse sutartyse yra nustatytos alternatyvios taisyklės: jeigu padaręs žalą asmuo ir nukentėjęs yra vienos Susitariančiosios Šalies piliečiai, taikomi Susitariančiosios Šalies teismas gavo pareiškimą, įstatymai [26; 27], arba jeigu ieškovas ir atsakovas yra tos pačios Susitariančiosios Šalies piliečiai, taikytini tos Šalies įstatymai [28].

Taigi bendroji taisyklė dvišalėse tarptautinėse sutartyse nurodo taikyti tą pačią teisę kaip ir *lex protectionis* – teisę tos valstybės, kurioje buvo atlikti autorių teisių pažeidžiantys veiksmai.

2.3. Europos Sąjungos teisės aktai

Vienas iš Berno konvencijos 5 straipsnio 2 dalies *lex protectionis* interpretacijos įtakos pavyzdžių yra Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės (toliau – Reglamentas) [29]. Nors dėl Reglamento nuostatų, skirtų intelektinės nuosavybės teisių pažeidimui taikytinos teisės nustatymui, buvo susitarta ne iškart¹⁴, galiausiai Reglamento 8 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad nesutartinėms prievolėms, atsirandančioms dėl intelektinės nuosavybės teisės pažeidimo, taikoma šalies, dėl kurios¹⁵ reikalaujama apsaugos, teisė, tai yra *lex protectionis*. Visas abejones išsklaido Reglamento preambulės 26 punktą, nurodantis, kad intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų atvejais turi būti taikomas „visuotinai pripažintas *lex loci protectionis* principas“.

¹⁴ 2002 metais Komisijos pristatytame darbinio Reglamento variante specialių nuostatų intelektinės nuosavybės teisių pažeidimams nebuvo skirta ir šiems ginčams taikytina teisė turėjo būti nustatoma remiantis bendrąja nesutartinėms prievolėms skirta nuostata.

¹⁵ Bėlieka apgailestauti dėl netikslaus Reglamento teksto vertimo į lietuvių kalbą: lietuviškame tekste išversta „šalies, kurioje reikalaujama apsaugos, teisė“. Reglamento 8 straipsnyje kitomis kalbomis labai aiškiai nurodoma valstybė, „dėl kurios“ prašoma apsaugos, taip ištaisant Berno konvencijos keliamus neaiškumus.

Tačiau iš Reglamento taikymo srities matyti, kad jis neapima visų su autorių teisių pažeidimu susijusių – teisių buvimo fakto bei pirminio teisių subjekto nustatymo – ir kitų klausimų. Taigi valstybės narės ir įsigaliojus Reglamentui, bent teoriškai, be *lex protectionis* taikymo žalos atlyginimo klausimams, gali taikyti ir kitas kolizines normas kitiems su autorių teisių pažeidimu susijusiems klausimams.

2.4. Nacionaliniai įstatymai

Pirmiausia pasakytina, kad ATGTĮ nėra kolizinių normų, nustatančių taikytiną teisę bylose, kylančiose iš autorinių teisinių santykių.

Vienintelis įstatymas, reglamentuojantis autorių teisėms taikytiną teisę, yra Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas [30]. Intelektinės nuosavybės teisėms 1.53 straipsnyje numatyta speciali norma, taikoma, kai šalių nesieja sutartiniai santykiai (šiuo atveju taikomas 1.52 straipsnis). Bendroji kolizinė norma, įtvirtinta 1.53 straipsnio 1 dalyje, nustato, kad intelektinės nuosavybės teisėms ir jų gynimui taikoma valstybės, kurioje prašoma apginti šias teises, teisė. Taigi čia atkartota Berno konvencijos 5 straipsnio 2 dalies nuostata. Kaip minėta, ši norma yra visuotinai pripažįstama kaip *lex protectionis*. Todėl itin keista, kad Lietuvos teorija, o vėliau ir teismų praktika pradėjo aiškinti šią normą kitaip. Pirmiausia Civilinio kodekso komentare nurodyta, kad Civilinio kodekso 1.53 straipsnio 1 dalis įtvirtina *lex fori* principą [8, p. 149]. Ši klaida nesunkiai paaiškinama, nes minėta, kad pažodžiui skaitant ji išties suponuoja *lex fori*. Lietuvos teismai nekritiškai laikosi Civilinio kodekso komentaro pozicijos ir jau dviejose bylose – *Rusijos mokslų akademijos centras „Bioinžinerija“ prieš Lietuvos Respublikos valstybinių patentų biurą* [31] ir *Microsoft korporacija, Symantec Korporacija, BĮ UAB „VTeX“ prieš UAB „Vilpostus“* [32] – pakartojo, kad 1.53 straipsnyje įtvirtinta *lex fori* taisyklė.

Tokiai Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikai negalima pritarti. Pirma, jau buvo parodyta, kad *lex protectionis*, o ne *lex fori* yra visuotinai pripažįstama autorių teisės kolizinė taisyklė, ir dėl kokių priežasčių. Laikyti, kad CK 1.53 straipsnio 1 dalis įtvirtina *lex fori*, neleidžia dar viena aplinkybė. To paties 1.53 straipsnio 2 dalis nurodo, kad jeigu yra pažeistos intelektinės nuosavybės teisės, šalis savo susitarimu kaip taikytiną teisę gali pasirinkti bylą nagrinėjančio teismo vietos valstybės teisę, t. y. antroji straipsnio dalis akivaizdžiai įtvirtina galimybę šalims pasirinkti *lex fori* (pažymėtina, kad tai yra vienintelė teisė, kurią gali savo susitarimu pasirinkti šalis). Bet juk antroji straipsnio dalis reikalinga tik jei numato bendrosios taisyklės, nustatytos 1 dalyje, išimtį. O laikant, kad *lex fori* įtvirtina ir 1 dalis, tenka teigti, kad 2 dalis leidžia šalims pasirinkti teisę, kuri ir taip bus taikoma, jei šalis šia galimybe nepasinaudos. Kitaip sakant, laikyti, kad CK 1.53 straipsnio 1 dalis nustato *lex fori*, reiškia laikyti, kad įstatymų leidėjas CK 1.53 straipsnio 2 dalyje numatė beprasmišką normą. Teisės normų aiškinimo principai reikalauja žiūrėti į *lex fori*, įtvirtintą CK 1.53 straipsnio 2 dalyje, kaip į ben-

drosios taisyklės, įtvirtintos 1 dalyje, išimtį, vadinasi, ji numato ne *lex fori*¹⁶.

Galiausiai *lex protectionis* vienareikšmiškai įtvirtintas Reglamente. Reglamentui įsigaliojus, Lietuvos teismai nebeturės galimybės jo kitaip interpretuoti¹⁷.

Lieka paskutinis klausimas – ar *lex protectionis* Lietuvoje turi būti taikomas visiems su autorių teisių pažeidimu susijusiems klausimams, ar kai kurie jų – pirmiausia pirminio teisių subjekto nustatymo klausimas – gali būti svarstomi laikantis kitokių kolizinių taisyklių. Pati CK 1.53 straipsnio 1 dalies formuluotė „intelektinės nuosavybės teisėms (...) taikoma (...) teisė“, atrodo, patvirtina pirmąją nuostatą, nors vienareikšmišką išvadą padaryti sunku. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas jau minėtose nutartyse akivaizdžiai buvo linkęs neskaidyti teisinio santykio į atskirus elementus ir visus klausimus spręsti vadovaudamasis ta pačia kolizine norma. Bent jau svarbiausią – pirminio teisių turėtojo nustatymo klausimą – teismas *Microsoft korporacija, Symantec Korporacija, BĮ UAB „VTeX“ prieš UAB „Vilpostus“* byloje svarstė remdamasis CK 1.53 straipsnio 1 dalimi. Taigi bent kol kas Lietuva priskirtina prie valstybių, kurios visus su autorių teisių pažeidimais susijusius klausimus svarsto vadovaudamasi ta pačia kolizine norma. Ar ši kryptis nepasikeis, parodys ateitis¹⁸.

ISVADOS

1. ATGTĮ nėra tarptautinės privatinės teisės normų ir juo negalima remtis nustatant, kokia teisė turi būti taikoma esant autorių teisių pažeidimui. Kolizine norma negalima laikyti ATGTĮ 3 straipsnio, kuris tik nustato sąlygas, kurioms esant kūrinių ar kitų teisių objektams Lietuvos Respublikoje yra suteikiama teisinė apsauga.

2. Vyrauja nuomonė, jog Berno konvencijoje įtvirtinta *lex protectionis* taisyklė. Ši taisyklė nurodo, kad taikoma teisė tos valstybės, kurioje buvo atlikti veiksmai, pažeidžiantys autorių teises. Analogiškos nuostatos įtvirtintos Lietuvos Respublikos ratifikuotose dvišalėse tarptautinėse sutartyse. *Lex protectionis* įtvirtinta ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamente dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės.

¹⁶ Atkreiptinas dėmesys, kad Reglamentas draudžia šalims savo susitarimu pakeisti taikytiną teisę nesutartinėms prievolėms, atsirandančioms dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo.

¹⁷ Reglamentas įsigalios 2009 m. sausio 11 d.

¹⁸ Problemas, kurios gali kilti taikant *lex protectionis* (ar netgi *lex fori*), akivaizdžiai rodo toks pavyzdys. Jei ginčo objektas minėtoje *Microsoft korporacija, Symantec Korporacija, BĮ UAB „VTeX“ prieš UAB „Vilpostus“* byloje būtų buvusi ne kompiuterio programa, o koks nors kitas darbuotojo sukurtas kūrinys, būtų taikoma ne ATGTĮ 10 straipsnio, o ATGTĮ 9 straipsnio norma, numatanti terminuotą 5 metų trukmės autorių teisių perėjimą darbdaviui. Tai yra, jei 5 metai jau būtų praėję, tuomet arba ieškovas korporacija *Microsoft* turėtų papildomai pateikti įrodymus, jog su darbuotoju pasirašytas susitarimas, numatantis teisių perdavimą ilgesniam laikui, arba pripažinti įmonę netinkamu ieškovu, o tinkamu ieškovu laikyti kūrinių sukūrusį darbuotoją (darbuotojus). Tokia išvada būtų svetima JAV teisei tradicijai. Žinoma, būtų galima tikėtis, kad teismas sukurtų dar vieną *de facto* prezumpciją, perkeldamas netinkamo ieškovo įrodinėjimo pareigą atsakovui, tačiau tai nekeičia esmės – *lex protectionis* šiuo atžvilgiu nepadedą pasiekti teisinį apibrėžtumą.

3. Reikėtų laikytis pozicijos, kad CK 1.53 straipsnio 1 dalyje taip pat yra įtvirtinta *lex protectionis* taisyklė. Todėl Lietuvos Respublikos teismų praktika laikant šią normą įtvirtinus *lex fori* principą laikytina ydinga ir turi būti keistina.

LITERATŪRA

1. Goldstein, P. *International Copyright: Principles, Law and Practice*. Oxford University Press, 2000.
2. *Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo. OL L 167*.
3. Berno konvencija dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos. *Valstybės žinios*, 1995, Nr. 40-988.
4. Mikelėnas, V. *Tarptautinės privatinės teisės įvadas*. Vilnius: Justitia, 2001.
5. Ulmer, E. *Intellectual Property Rights and the Conflict of Laws*. Deventer: Kluwer, 1978.
6. Fawcett, J. Torremans P. *Intellectual Property and Private International Law*. Oxford University Press, 1998.
7. Eechoud, M. *Choice of law in copyright and related rights*. Kluwer Law International, 2003.
8. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Pirmoji knyga. Bendrosios nuostatos*. Vilnius: Justitia, 2001.
9. *Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas. Valstybės žinios*, 1999, Nr. 50-1598; 2003, Nr. 28-1125.
10. Vileita, A. *Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo komentaras. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 214(10) straipsnio komentaras*. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2000.
11. Ricketson, S. *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works 1886–1986*. London: Centre for Commercial Law Studies University of London, 1987.
12. Sterling, J. A. L. *World Copyright Law*. London: Thomson/ Sweet & Maxwell, 2003.
13. 1961 m. Tarptautinė Romos konvencija dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančiųjų organizacijų apsaugos. *Valstybės žinios*, 1999, Nr. 11-249.
14. 1971 m. Konvencija dėl fonogramų gamintojų apsaugos nuo neteisėto jų fonogramų kopijavimo. *Valstybės žinios*, 1999, Nr. 82-2416.
15. 1994 metų Sutartis dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba. *Valstybės žinios*, 2001, Nr. 46-1620.
16. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 1997 m. balandžio 14 d. nutartis civ. byloje *UAB „Gėja“ prieš Valstybinį leidybos centrą*, Nr. 3K-351.
17. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 1999 m. gegužės 31 d. nutartis civ. byloje fotoagentūra „*Rupinas ir Ko*“ prieš *UAB „Lietuvos rytas“*, Nr. Nr. 3K-3-199/ 1999.
18. *Europos Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos direktyva 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos. OJ L 77, 1996 03 27*.
19. *Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2000 m. liepos 5 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 214(10) straipsnio 1 dalies atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“*.
20. *Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/84/EB dėl originalaus meno kūrinio perpardavimo teisės autoriaus naudai. OL L 272*.

21. Stewart, S. M. *International copyright and neighbouring rights*. London: Butterworths, 1989.
22. Lucas, A. Applicable Law in Copyright Infringement Cases in the Digital Environment. *Copyright Bulletin*, 2005, October–December.
23. BGH (17. 6. 1992, I ZR 182/90, “Alf”) BGHZ 118, 394
24. *Itar-Tass Russian News Agency v Russian Kurier, Inc.*, 153 F3d. 82, 90 (2nd Cir. 1998).
25. Lietuvos Respublikos ir Baltarusijos Respublikos sutartis „Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose“. *Valstybės žinios*, 1994, Nr. 43-779.
26. Lietuvos Respublikos ir Kazachstano Respublikos sutartis „Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose“. *Valstybės žinios*, 1998, Nr. 51-1399.
27. Lietuvos Respublikos ir Moldovos Respublikos sutartis „Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose“. *Valstybės žinios*, 1995, Nr. 19-440.
28. Lietuvos Respublikos ir Uzbekistano Respublikos sutartis „Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose“. *Valstybės žinios*, 1997, Nr. 101-2552.
29. *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės*. OL L 199/40.
30. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, Nr. 74-2262.
31. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. gegužės 5 d. nutartis civ. byloje *Rusijos Mokslų akademijos centras „Bioinžinerija“ prieš Lietuvos Respublikos valstybinį patentų biurą*, Nr. 3K-3-287/2004 m.
32. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. gegužės 3 d. nutartis civ. byloje *Microsoft korporacija, Symantec Korporacija, BĮ UAB „VTeX“ prieš UAB „Vilpostus“*, Nr. 3K-3-311/2006 m.

APPLICABLE LAW IN COPYRIGHT INFRINGEMENT CASES

Ramūnas Birštonas *

Mykolas Romeris University

Summary

The question which law should be applied in copyright infringement cases is of first importance, because of many disparities still existing in national copyright laws on the one hand and great number of transnational copyright disputes on the other. The aim of the article is to identify which law should apply in copyright infringement cases and to what issues. In order to achieve this aim multilateral and bilateral international treaties, European Union laws, national laws and domestic and foreign case law is analyzed.

First part of the article deals with qualification requirement, which is embedded in Lithuanian Law on Authors and Neighbouring rights and international copyright and related rights treaties. This requirement identifies persons which are eligible to copyright protection in Lithuania. Although qualifi-

cation requirement is directly linked with copyright infringement cases in which foreign element are present, this requirement has independent meaning and does not point to any particular law which should apply.

Second part of the article turns to find appropriate choice of law rule. Beginning with Berne convention four different views are distinguished: Berne convention points to the law of the country of origin (*lex originis*); to the law of the country where the court is seized (*lex fori*); to the law of the country for which protection is claimed (*lex protectionis*); and, finally, that international treaties do not establish choice of law rules for copyright infringement altogether. In practice preference is given to the law of the country for which protection is claimed (*lex protectionis*). This rule in copyright infringement cases means the law of the country in which work or other object is illegally used.

The same *lex protectionis* rule for infringement of intellectual property rights was established by Regulation (EC) No 864/2007 of the European Parliament and of the Council on the law applicable to non contractual obligations. Finally, Article 1.53 of Lithuanian civil code, arguably, also points to *lex protectionis* rule. But the Supreme Court of Lithuania interprets Article 1.53 of Civil code as *lex fori* rule.

Article concludes that *lex fori* rule is not an appropriate choice of law rule in copyright infringement cases and argues that *lex protectionis* should prevail at least to decide the question of copyright existence and scope.

Keywords: copyright infringement, applicable law, Berne convention.

---

* Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Civil and Commercial Law Department, lecturer.